

Nr. 33.
An. IV
1880.

Gherl'a
21 Sept.
3 Octobr.

AMICULU FAMILIARU

Apare una-data in septemana — Domineca. Pretiulu de prenumeratiune pre unu anu e 5 fl., pe unu semestru 2 fl. 50 cr., pentru Romani'a si Tierile latine pre unu anu 13 franci — lei noi, pe unu semestru 7 franci — lei noi.

ROMANI'A IN ANULU 1848.

Amentiri si episode de caletoria.

D.-Iulii ***

II.

Cându sosi la Bucuresci pe la orele trei dupa amedi (1 Iuliu), orasiulu presinta unu aspectu straniu. Ferestrele celei mai mare parti a caseloru, pravalielile erau inchise. Poporulu umplea stratele. Grupe numeroze de omeni, care se vedea ca apartienu tuturor claseloru, tuturor profesiuniloru, preoti, burghesi, muncitori, stateau pe pietie inaintea edificieloru publice. Dar' nici unu soldatu, nici unu omu armatu seu in uniforma. Trecatori se intrebara cu ochii; fecele aretau totu-de-odata si durerea si amenintiarea. Ce se petrecuse? Ce era se se petreca? Acelu murmur inabusitu, acea frementare care, din candu in candu, misica multimea si o facea se anduleze ca o mare, era ore apropierea seu sfersitulu unei furtune?

De-odata se facu una tacere. Vediti grupele deschidindu-se singure, trecatori asiediindu-se de fiecare parte a stradei; postalionulu meu insusi opri caii sei si se dete langa ziduri. Trei paturi ai caroru purtatori, cu capulu golu, se schimbara din trei in trei minute, trei paturi acoperite cu steguri nationale, inaintau incetu pe midiloculu sioselei. Pe drumulu cortegiului poporulu 'si descoperia capulu si se inchina. — Cându trecu langa mine, me uitai. Optu cadavre, strapunse de glontie, erau culcate in paturi. 'Mi scosei

pelari'a la rondulu meu si salutaiu pe acesti de-antai martiri ai Revolutiunei.

Intemplarea, pe care n'o cunoscu in amenuntele iei decatu mai tardiu, data abie de cate-va ore si se lega de un'a din acele peripetii care se vedu adesea in dram'a revolutiuniloru. Guvernulu provisoriu comisesse gresiela de a mantiené in capulu militiei unu omu mai multu decatu suspectu din caus'a antecedenteloru si a relatiuniloru sale politice, colonelulu X... Stapanu preste armata, crediendu pe guvernulu inca neintaritu, a dou'a di dupa revolutiune, colonelulu crediu ca va pote, printr'o surprindere, se puna man'a pe situatiune. Pe la orele doue din nopte, candu membrii guvernului erau uniti in localulu ordinariu alu siedintieloru, usi'a se deschise de-odata. Marele spatariu intra in odaia urmatu de o grupa de ofiari, si adresandu-se catra colegii sei: „In numele Camacamfei, striga elu, ve arestezu!“ Si pentru a preveni ori-ce inpotrivire, elu areta vestibululu plinu de soldati si doue companii, cu comandantulu regimentului in frunte, insiruite in curte. Reactiunea isbutea, dar' 'si facuse socotelele fara poporu.

La svonulu ca capii sei suntu arestati, poporulu alerga la palatu strigandu: Traiesca Constitutiunea! — Traiesca guvernulu provisoriu! . . Soldatii vediendu-se dati inapoi prin singur'a presiune a multimei, 'si pregatescu armele. Multimea totu inainteza mereu si inchide intr'unu cercu care merge mereu micusiorandu-se. Soldatii spariati tragu; unu strigatu imensu ese din tote pepturile. Vre-o cinci-spre-diece omeni morti seu raniti, suntu culcati la pamentu; dar' poporulu in-

tregu s'a semtitu lovit. Elu sare preste cadavre, suie treptele palatului, sparge usile si intra victoriosu in incinta, pe cându soldatii fugu prin tóte esirile. Prinsonierii suntu liberati si colonelulu X.... si complicitii sei, pe care i-i sustragu cu mare anevointia dela furi'a poporara, i-i inlocuiescu in odai'a, care trei ani, fusesè închisórea guvernului.

Acestea erau scenele ce se petrecusera demanétia in Bucuresci, precându eu strabatému, sub arsi'tia sórelui, cu o rapeditiune nespusa, cele siesesprediece sieptesprediece leghe ce despartu Giurgiulu de Capitala.

Nu voiu uitá nici odata modulu cum faciú cunoscintia cu d. Rosetti; cáci amu spusu-o, mi se pare, cá eramu de mai multe luni in corespondintia regulata, fára a ne fi vediutu vre-odata. Câte-va minute dupa scen'a ce amu descrisu, candu me scoborámu din trasura inaintea palatului unde mi se spusese cá guvernulu este in permanentia, unu omu inca teneru, cu obrazulu palidu cu peptulu apasatu, cu privirea lucitóre printre lacrimi alérga la mine si me saruta de doue-trei-ori, dicându-mi: *Oh! amicul meu! in ce momentu sosesci! Una revolutiune atátu de frumósa, atátu de curata pâna acum! care nu costáse nici o picatura de sange! . . . Nenorocittii! . . .* apoi observându mirarea mea: *„Iértame, uitám cá nu ne cunóscemu si cá trebue se me numescu antáiu: Rosetti, secretariu alu guvernului provisoriu de Valachia. Si acum, adausè elu zimbundu, presentarea fiindu facuta, vino; colegii mei dorescu fórté multu se faca cunoscintia cu d.-ta, cáci este bine intielesu cá esti dintr'ai nostri . . .* Lu urmái, si, dupa unu momentu intrái in sal'a consiliului, unde guvernulu intregu erá adunatu. D. Rosetti me presinta pe róndu la colegii sei. Fúi sarutatu, felicitatu si invítatu a asistá la siedintia.

Aici aru fi póte lóculu se descriú scen'a, nóua pentru mine, in midiloculu carei'a me aflámu transportatu cá printr'unu farmecu, si de securu tabloulu erá destulu de pitorescu. Dar' nu intreprindu o povestire urmata de o actiune. Nu suntu decátu simple episóde menite a reamentí câte-va scene ale dramei in care intemplarea mi-a datu unu rol, precumu si fisionomia generala a Romaniei in tempulu acestoru trei luni de entusiasmu si de ferbere patriotica.

Omenii pe care i-i aveamu inainte-mi si cu cari amu facutu mai târdiu o cunoscintia mai intima, cei doi Golesti, Stefanu si Nicolae, si verulu loru Alexandru, supranumitu Negru lu, generalii Magheru si Tell, N. Balcescu, C. Rosetti, I. Brateanu, Voinescu si C. Filipescu, represintáu elit'a generatiuneii romane de atunci; barbati tineri mai toti, plecati singuri dela puntele si dela rangurile cele mai deosebite cá se tinda impreuna la acel'asi scopu, si avendu, ori-care erá functiunea loru in noulu guvernulu, aceleasi prerogative, cáci deliberatiunile urmau de a fi luate in comunu si amu vediutu adesea in discutiunile cele mai insemnate, unu simplu ministru facându se prevaleze parerea s'a asupr'a

acelei'a a unui membru séu chiar' presiedintelui guvernului.

Nóue ani cari au trecutu de atunci, aducându fiecare contingentulu seu obiceiuitu de desamagiri, de morti, de defectiuni, au lasatu mai multe goluri in róndurile loru. Multi au peritu in esilu. Balcescu, tineru plinu de viitoriu, care se facúse istoriculu tierei sale mai nainte de-a se încercá se fia liberatorulu ei, Filipescu, inima generósa, sufletu gingasiu, care pastrase sub perii sei carunti simtibilitatea tineretiei, Voinescu, spiritu seriosu si cultivatu care s'a stinsu incetu de dorerea de tíera si de familia. Ceialalti, caror'a le-a fostu datu de curúndu se revéda caminele loru, au fostu salutati de tíer'a loru recunoscatóre cá parintii patriei; si candu acést'a a trebuitu se aléga adunarea insarcinata a esprimá dorintiele ei inaintea Europei, numele loru fúra cele de-antáiu care au esitu din urna. Straní schimbari, care suntu unu obiectu de meditare pentru intielepti, precându vulgarulu nu vede intr'acést'a decátu unu jocu alu intempleriei.

Cele de-antáiu dile se petrecura in cea mai mare linisce. Revolutiunea, biruitoare la Bucuresci, fú aclamata cu entusiasmu in districte, fára cá liniscea se fia turburata ver-unde-va; si nu trecea una di fára ca guvernulu se fia silitu se intrerupa momentanu siedintiele lui cá se primésca deputatiunile sateloru cari 'i aduceau cá semnu de adesiune, sbopulu de gráu si buturugi de vitia, incungijurate de ghirlande, dupa vechiulu obicei.

Amu asistatu adese-ori la aceste primiri a caroru simplicitate avea cev'a misicatoriu, si 'mi aducu aminte efectulu ce produse asupr'a-mi acesti tierani dela Carpati cu portulu si chipulu loru ce pareau copiate de pe column'a lui Traianu. Voiñicii cu perulu negru, candu nu erá albitu de vârsta, cu spréncenele dese, cu barb'a lunga, cu piciórele incaltiate cu opinci; prefaçia o nespusa espresiune de mândria temperata prin deprinderea unei indelungate suferintie, nu erá cu pótinta de a nu recunósce in ei pe acci descendinti ai coloniloru lui Traianu, caror'a patrusprediece secole de opresiune nu le-au potutu sterge urm'a originei loru. Admirámu tienut'a démna a acestoru ómeni si elocint'a simplicitate a discursuriloru loru. Dupa-ce deputatiunea a fostu introdusa, ea se ducea se sarute mân'a metropolitului, care asistá de ordinariu la deliberarile consiliului; cu calitatea s'a de capu alu bisericeii romane; in urma pop'a séu celu mai betranu din fia-care orasiu felicitá pe capii natiuneii, numindu-i cu espresiunea consacrata de „frati“ si esprimá simtiemintele si urárilor ale tuturoru in favórea Constitutiunii. D. Rosetti séu Ion Bratianu in numele colegiloru loru, respundea câte-va cuvinte cu o vóce misicata; dupa care deputatiunea se retragea si, in acc'asi séra séu a dóu'a di de demanétia, mergea pe josu séu intr'o carutia la orasiulu loru situatu câte odata la siese-dieci leghe de acolo, si preste ale carui'a limite bariere n'au trecutu póte nici odata,

Este de gânditu deca acestu evenimentu trebuia se insemneze una data memorabila in vieti'a lor, si ce reamintiri adusera in orasiulu lor despre tote lucrurile pe cari le vedusera si audisera la Bucuresti, marea capitala, si despre ace'a dulce Dâmbovitia, „pre care nu o mai pote parasî nimeni cari au beutu din ap'a ei“ si despre metropola cu tote pompele ei, si despre acei „fii ai Românilor“ cari se sculasera pentru-câ o dreptate egala se se faca toturor. Imaginatiunea natva si prompta a auditoriloru lor marea inca minunile povestirei lor, astu-feliu s'a formatu in tota Romania, impregiurulu lucrurilor si omenilor dela 1848, unu feliu de legenda alu carui'a efectu este de a adeveri pretutindenea ce'a ce se petrece astadi.

Cu tote acestea, cu câtu dilele treceau, nelinisea incepea se coprinda spiritele. Ce efectu produsese in afara noutatea revolutiunei? Nici un'a din Puterile cari aveau agenti acreditati la Bucuresti nu incepusè inca relatiumi oficiale si directe cu guvernulu provisoriu. Câtu despre consululu generalu alu Rusiei, d. de K..., elu se retrasesè, dupa abdicarea hospodarului, la Focșani, orasiu micu, pre fruntari'a moldo-valaca si protestase de acolo printr'o scrisore adresata mitropolitulu in contr'a stabilirei noiei ordine de lucruri. Elu amenintia in acest'a scrisore Valachi'a cu o intervenire armata, si se audise in adeveru câ fortie considerabile se adunau in giurulu Prutului. Noutatile transmise de la Constantinopole de d. Ion Ghica (astadi principe de Samos) aréta pe Pört'a câ in préd'a unei esitari ce pote se ajunga, dintr'unu momentu intr'altulu, la o desaprobare. Unu altu agentu românû d. Dumitru Bratianu, tramisu pe lânga diet'a din Pest'a, nu fusese mai fericitu in incercarea s'a pentru a inodá una apropiere si una actiune comuna intre Maghiari si Romani. Printr'o neconsecintia deplorabila si pe care au platit-o scumpu, Ungurii refusau a primi pe Românii din Transilvani'a la impartirea dreptului comunu, ei cari se resculasera in contr'a suprematiei politice a germaniloru; nu voiau se recunósca superiori, si nu poteau se se resignedie de a avé egali.

Remaneau cele doue manifestari occidentale, pe spriginulu caror'a guvernulu crediuse câ pote pune temei. Dar' respunsulu lordului Palmerston, plinu de neotarire si de reticentie, lasá puçinu locu sperantieloru. Acel'a alu d-lui de Lamartine, venitu câte-va dile in urma, si care incepea prin aceste cuvinte: „Domniloru, scrisorea adresata de d-vóstra presiedintelui comisiunei esecutive n'a gasitu decátu pre simplulu reprezentantu“ marturisindu schimbari grave intemperate in intervenalu in starea politica a Franciei, spunea claru câ avea altu-cev'a de facutu a dou'a di de dilele din Iuniu, decátu de a ascultá apelulu Romaniloru, si câ Valachi'a, pentru a se scapá, nu trebuia se se razime decátu pe ea insasi. (Va urmá.)

Mame, cresceti mame!

Dedicatie: Damelorû din camp'i'a Transilvaniei.

Candu gintile barbare voiáu se-ascundia-n cétia
Acestea tieri romane prin sabia si focu,
Aflau in a loru cale totu animi cu viétia,
Ce se duceau la mórte voiosi cá si la jocu.

Atuncea candu caminulu, averea stramosiésca
Eráu aprinse 'n flacári, betrani, barbati si juni,
Cu-unu sufletu dá navala in turm'a paganésca
Câ-ci eráu câ si lei ai nostri bravi strabuni.

Da, erá bravu romanulu, copilu de vitegia,
Crescé 'n doin'a dorintiei: se fia admiratu;
Si mam'a erá mandra, plangé de bucuria
Câ-a nascutu pre-unu Muciu, pre-unu Brutu si Cincinatu.

Strabunele romane sciáu se 'nvetie fii:
Câ Limb'a, Tiér'a, Legea constitui-unu poporu,
Câ pentru ele trebe cu arm'a vitegiei
Se móra ce-i ce-n lume voiescu unu venitoriu.

Si ce deosebire! adi fiicele române,
Invétia limbi straine, n'au lege 'n cas'a loru,
Er' junii-si iau de soçie pre ast'feliu de pagâne
Si ast'feliu se corumpe acestu sermanu poporu.

Vai! multe mame astadi spesându fora crutiare
Gândescu câ-au datu la fice-si o crescere deplinu;
Sciu ele: câ cultur'a nu stá in ruinare?
Sciu óre câ-au adausu la cup'a cu veniu?

Deci mame! cresceti mame, se scie dá viétia
La fapte glorióse, la fii cu animi mari,
Câ numa-'n voi mai este o radia de sperantia,
Stelítie dulci in nóptea din tempii seculari.

V. B. Muntenescu.

Victim'a Amorumui.

— Novela. Versiune. —

(Urmare.)

A sositu din nou primavér'a, — pamentulu din nou s'a acoperitu cu unu covoru verde, — modest'a viorea din nou a resaritu.

Paserile incepura a ciripi pe crengile inverdite, si natur'a intréga imbracá viétia noua.

Oh deca primavér'a ar' poté aduce si animeloru insielate balsamulu vindecatoriu, si prin ace'a se-ar' ivi o viétia noua in sermane anume muribunde!

Inainte de siese luni veduramu pe Elis'a, — atunci erá o copila cu façia vesela si suridietóre, acum o re-aflamu palida si sdrobita de dorere.

Asié e de palida câ si vestmentulu celu albu care acopere corpulu ei. — Cu nelinisea privesce la orologiu fiindu atenta la ori ce sgomotu ce se aude din afara. — Usi'a se deschide rapede, si Margaret'a intra — „Elisa!“ — Margaret'a!“ — dupa aceste esclamari se arunca, amicele in braciele unei altei'a.

Tempu mai îndelungatu stáu ast'feliu îmbracisiate, singuru plângerea lorú se mai pôte audí. — In urma Margaret'a intrerumpe tacerea.

— Nu Elisa, tie nu-ti este iertatu cá se te mariti, nu-ti este iertatu se te duci dupa acell'a pe care nu-lu poti suferi, si acum poti inca repasi, si trebuie se si repasiesci.

— Nu iubita Margareta, eu nu voiu repasi. — Asculta-me ce voiescu a-ti spune. — Pentru ace'a nu ti-am scrisu mai de tempuriu despre decisiunea mea, cá se nu te incerci a me abate dela propusulu meu, m'am fostu decisu a-ti face lucrulu cunoscutu singuru in dilele din urma cându va fi tardiu a mai încercá cev'a.

Da in epistoliór'a-ti din urma 'mi scrii: — „Vino Margareta indata cá se conduci pe Lis'a la altariu, — mirele meu e Colomanu V. . . nu intardiá nici unu minutu . . . In a 15-a dí a lunei curinte dupa amédi se cununa a t'a pâna la mormentu iubitóre Elisa.“

'Ti poti imaginá ce-am semtitu la cetirea acestei epistóle. Tu se fi soçi'a lui V. — Nici odata! Adu-ti amente de câte-ori am risu de elu, de câte-ori ai respinsu amorulu lui. — Nu esista in orasiu vre-o copila, care s'ar' fi maritatu dupa densulu; si tu voiesci a te maritá dupa elu, — si pentru ce?

'Ti voiu spune Margareta, vino siedi lângá mine se-mi plecu capulu pe sinulu teu cá odinióra candu erá Elis'a inca fericita. Pentru ace'a m'am îmbracatu mai iute cá se am tempu de-a vorbi cu tine inainte de a sosi ospetii. — Tu scii cum a rapitu Nicolae simtiurile cele mai curate ale animei mele, — ace'a inca o scii cum mi-a sfasiatu anim'a. — Dar' ace'a nu o scii iubita Margareta cá acést'a însielare me va duce in mormentu. Eu o sciu acést'a cá-ci simtiescu ca aici in launtru mi s'a ruptu cev'a . . . trebuie se me grabescu, — nu voiescu cá déca voiu muri se dica cinev'a ca superarea m'a omoritu . . . Me maritu. — Pe V. nu-lu voiu însielá, cá-ci elu nu se casatoresce din amoru, — lui i e totu atât'a ori cine i va fi soçi. — Lumea va dice ca m'am maritatu dupa densulu pentruca e avutu! Déca voiu muri, lumea nu va sef nici odata cum am muritu, asia voiu intogmí lucrulu se nu scie nime, cu atâtu mai puçinu densulu! — O, Margareta se fi vediatu, — de abia a trecutú o ora de cându a fostu elu aici, — cá-ci trebuie se scii cá densulu e fratele de mire. V. pe densulu l'a chiamatu. — Cu câtu indiferentismu mi-a oftatu fericire, si rídiendu mi-a disu ca acum'a V. 'mi va duce „Nu me uitá“ pe mormentu. — O Margareta, pôte dai' omulu uitá tóte! . . . De abia trecura vre-o câteva luni, de-cându aici, in loculu acest'a in genunchi a juratu pe tóte cele sante ca me iubesc, si a traf fara mine nu pôte cá-ci ar' nebuní ori s'ar' sinucide. — Si acum'a! acum'a 'mi doresce fericire la casatori'a mea cu V. . . Margareta! Margareta! de multe-ori am auditu dela tine cu câta crudíme sdrobescu unii animele, — dara cá asié se se póta desparti cinev'a de ace'a carei'a i-a juratu credinti'a eterna, ace'a nu o asiu fi crediatu nici odata!

— 'Lu vei uitá acusi iubita Elisa, si vei fi inca fericita dise Margaret'a.

— Fericita!? Fara credintia Margareta? — Nici odata! Óre mai potereasi crede cuiva vre-odata? Nu ar' stá inaintea mea totu-dé-un'a cá unu muru despartitoriu necredinti'a lui? Cá-ci déca ar' vorbi cinev'a inaintea mea despre amoru, la celu de-ântâiu cuventu m'aru cuprinde ur'a venindu-mi in minte necredinti'a lui! Nu mi-a juratu si elu amoru eternu? Si cum s'a tienutu de cuventu. — Nu Margareta! Eu nu mai am credintia, si fara credintia nu potú trafi. Simtiescu ca anim'a nu-mi va suferi îndelungatu si nu preste multu tempu se va odichni in sinulu rece alu pamentului!

Acum scii tóte Margareta, — de un'a te rogu inse: se remana tóte in secretu. Acum vino, — fiinducá in odaí'a vecina sosescu ospetii, — vino depune cunun'a pe capulu fericitei mirese, — nu voiescu cá se mi-opuna altu cinev'a decátu tu iubit'a mea . . .

Plângându si cu mâna tremurânda prinse Margareta cunun'a de mirthu si o asiediá pe bucelele cele negre ale sermanei Elisa, si inecata de plânsu dise: — „O Domnedieule! pentru ce ai concesu cá se ajungu si diu'a acést'a cá se vedu sdrobíta anim'a acelei'a, pe care mai multu am iubitú-o pe lume! Oh Elisa, neci odata nu asiu fi crediatu cá vre-odata intre asemenea simtiuri se punu pe capu-ti cunun'a de mirésa. — Ce venitoriu frumosu creáse ide'a mea pentru tine. Oh de câte-ori m'am rogatu fierbinte pentru fericirea t'a, câtú de frumosu si suridietoriu mi se parea venitoriuulu teu, si asié trebuirá se se nimicésca tóte.

— Te rogu nu vorbi ast'feliu iubita Margareta, cá mi se rumpe anim'a, si adi inca nu-mi este iertatu cá se moriu, cá-ci astadi trebuie se aparú cá mirésa fericita. — Nu plânge iubita Margareta, este in viéti'a Elisei unu simtiu fericitoriu care va sustá si din coló de mormentu, si acest'a e amiciti'a t'a, amórea t'a unic'a mea amica! Acést'a va consolá si momintele din urma ale vietiei mele! Vedi, Margareta, totusi esista cev'a in lume ce duréza in eternu, si acést'a a fostu amiciti'a nóstra! . . . Bucura-te mai bine cá-ci Elis'a nu va mai suferi îndelungatu, si acolo, in ce'alalta viétia ér' ne vomu intelni pentru de a nu ne mai desparti nici odata de câtra olalta.

O batere lina la usia, si tonuri vesele a intreruptu acésta convorbire trista. — A fostu tonulu lui Nicolae care venise pentru de a întrebá cá gat'a e mirés'a s'a?

Elis'a radiemata de bratiulu Margaretei intrá in salonu unde eráu coadunati toti ospetii, intr'acesti'a si Colomanu V. mirele celu fericitu.

Colomanu V. erá cáim de 32—33 ani, de o statura midilocía, cu o façiá palida lungarétiá, ochi-i mici eráu cadiuti in launtru, dóue taiaturi mari dadeau façiiei lui unu aspectu nu pré placutu, manier'a lui erá cáim simpla si grosolana, — dar' erá cunoscutu ca avé o anima buna. Pre lângá tóta averea s'a fú mai de multe ori refúsatu pentru esteriorulu lui nesuferibilu. Si chiar'

pentru ace'a cu totii s'au miratu cum de Elis'a cea frumósa si tenera se marita dupa elu, si cá tóte s'au facutu asié de graba. Cu ocaziunea unei serate — unde a fostu si Elis'a de fația — V. glumindu descoperi Elisei cumcá cátu de fericitu ar' fi densulu déca ar' avé de soția o féta asié de vesela si cantarétia.

Tener'a Elisa cu tóta seriositatea i-i respunse: Cine scie da déca si-ar' aflá vre-un'a, numai trebue se caute bine. — V. incuragiatu prin acestu respunsu, in diu'a urmatóre a cerutu man'a Elisei, si spre cea mai mare mirare a s'a nu fú respinsu; — asié dicea ómenii ca la copil'a ace'a i e totu atát'a numai avutu se fia, cá-ci tatalu ei betranulu baronu 'si pierduse tóta averea si Elis'a care erá crescuta in comoditate avé frica de miseria si calamitati.

Câte de tóte vorbia multimea coadunata la beserica asceptandu sosirea miresei. — Candu intrá Elis'a de brațiulu lui Niculae in beserica s'a escatu o miscare comuna.

Intru atát'a erá de frumósa in vestmentulu celu albu de mirésa, asié de bine i-i stá pe perulu celu negru cunun'a cea de mirthu, incátu cu totii esclamará: Ce mirésa frumósa!

Ce e dreptu erá si frumósa. Fați'a-i palida-i erá puçinu rosia si acésta rosiétia redicá multu frumseti'a ei.

Toti cugetáu a fi fericita, singuru Margaret'a scia ca ce póte senti serman'a copila de brațiulu infidelului care conducea acum cá frate de mire la altariu pe ace'a carei'a nu de multu i-i juráse credintia eterna... Sermana Elisa! déca nu tí s'a sfasiatú anim'a atunci, nu-ti fia frica nu tí se va sfasiá nici odata!

Ceremoni'a s'a finitu. Cu totii urrá fericire nóuei parchia, afara de Margaret'a, — dens'a s'a temutu a o agrafi nu cumv'a se-si tradeze semtiurile. — Elis'a inca incungiurá nu cumv'a se privésca catra dens'a.

Suridiendu primi urrarile de fericire, suridiendu promisé lui Niculae ca la cunun'a densului va participá si ea. — Oh acelu surisu! acél'a a fostu ultimulu zimbetu alu unei anime sfasiate.

Acasa asceptá o tracta mare pe ospeti, si voi'a cea buna in scurtu tempu deveni comuna.

Mediulu noptiei trecusé de multu, cea mai mare parte a ospetiloru se departásera deja. — Vre-o câtiva intimi mai remasera, intr'acesti'a Margaret'a si Niculae.

Niculae apropiandu-se de Elis'a dise:

— Nu mi-ai cantá un'a Elisa, mane vei fi nevasta si nu voiu indrasní a te mai rogá cu asia incredere, avendu teama de barbatulu teu. Asié de multu n'am auditu cântarea cea frumósa care mi-ai cantatu-o atunci cându credeamu ca ne iubimu; ce dupa cum se vede nu a fostu dreptu cá-ci a trecut.

Elis'a deveni de totu palida, 'si apasá man'a pe anima dar' iritarea i durá singuru unu momentu, — dupa ace'a dise suridiendu:

— Nu vorbí copilari'a ace'a, Niculae, — ai dreptu a fostu singuru o nebunia copilarésca cá-ci a trecut! Nu amintí mai multu cátu am fostu de nebuni... Diccându aceste s'a redicatu de pre scaunu, si apropiandu-se de Margaret'a cu unu tonu linu i-i dise:

— Vino, iubita Margaret'a, jóca la fortepianu pentru Elis'a acum ultim'a óra, dar' cu semtiu, cá-ci eu inca voiescu a cantá pentru ultim'a data.

Si incepú a cântá: „Sermana frundia nenorocita!“ Nici odata n'a cântatu inca asié de frumosu, cu totii eráu patrunsi, dar' cu deosebire Margaret'a, care scia ca cantarea acést'a erá cântarea lebedei.

Lebed'a inca cu anim'a sangerânda, murindu lasa se sune ultim'a-i cantare. — Acést'a e cântarea anime ce móre.

Pe Elis'a nime n'a mai auditu-o cântandu!

Candelabrele eráu deja de multu stinse prin salone, — in tóta cas'a domniá o tacere si intunecime adênca.

Cea mai mare intunecime domniá inse in anim'a sermanei mirese! (Finea va urmá.)

María S. Turcu.

In visu.

Cându buze dulci, suridietóre
In visuri i-mi zimbescu,
Si radie ví, stralucitóre,
Din ochii-ti scânteiescu:

Atunci la tine, ângeru blându
Indreptu privirea mea,
Si vediu prin visuri stralucindu
O mândra, dalba stea...

Cându doi ochi negri, iubitori,
Se jóca pe-alu meu sinu,
Lucindu cá mândri meteori
Cându ceriulu e seninu:

Atunci innotu in fericire
Me semtiu in Eliseu,
Si in dulci cânturi de iubire
Te stringu la peptulu meu...

Dar' cându a noptiei négra cétia
Dispare cu-alu meu visu
Si-'n dalbe díori de demanétia
Nu vediu alu teu surisu:

Atunci, atunci, ângerulu meu,
Tu nu te mai ivesci,
Te strigu... te cautu totu mereu...
Dar' vai, departe esti!...

Const. Baillé.

PETULANTULU.

Comedia in 8 acte
de

Augustu Kotzebue.

(Continuare.)

SCEN'A XI.

Babetta. Cei de mai nainte.

Fridericu:

Avenu unu óspe, pe D.-nulu majoru Turteltack.

Majorulu:

Cum? Ce?

Fridericu:

Me ducu se chiemu pe ceialalti, intr'ace'a vorbescu cu d.-nulu majoru.

Majorulu:

Aici mi se pare cá am ajunsu in unu locu reu.

Fridericu:

(Trage pe Babetta la o parte si i-i sioptesce) Cugeta numai, iubita verisióra, chiar' acum'a mi-a spusu d.-lu majoru in secretu ca densulu ca invoirea matusiei a venitu aici cá petitoriu alu teu.

Babetta:

(Inspaimentata) Ce dici? Au dóra nu voiescu cá se me marite dupa densulu!

Fridericu:

(Totu incetu) In sér'a acést'a va fi incredintiarea, mane cununi'a, si poi mane trebuie se-i urmezi, in locuinti'a lui (se duce).

SCEN'A XII.

Babetta, Majorulu.

Babetta.

(La o parte) Domnedieule! Ce a trebuitu se audu!

Majorulu:

Mi se pare, Domnisióra, ca esti cámp inspaimentata? 'Mi pare fórte reu déca cumv'a prin presenti'a mea ti a-si fi causatu vre-o neplacere.

Babetta:

(Cu afabilitate prefacuta) Din contra, d.-nule majoru. Me bucuru (la o parte) Mi se pare cá blastematu de veru ér' voiesce a face vre-o nebunfa.

Majorulu:

Domnisióra! Cunósceti pe Babetta Langsalm?

Babetta:

(Suridiendu) Firesce cá o cunosc.

Majorulu:

Eu me interesediu fórte tare de sórtea copilei acestei'a.

Babetta:

(Inspaimentata.) Intru adeveru!?

Majorulu:

O iubescu cá si viéti'a mea.

Babetta:

(La o parte) Vai de mine! Dar' déca verulu are dreptu.

Majorulu:

Spunendu-ti dreptu, am venitu se o ducu cu mine.

Babetta:

Convinsu esti inse cá dens'a se va duce de vóia buna.

Majorulu:

Despre ace'a nu me indoiescu.

Babetta:

Dar' decumv'a dens'a ar' fi mai tare aplecata catra altu cinev'a?

Majorulu:

Nu face nemica, amorulu ei catra mine nu suferu prin ace'a nici o scadere.

Babetta:

Ve asigurediu, D.-le majoru, cumca prin o asemene fapta ai causá nefericirea acelei copile.

Majorulu:

Cum se nu. Ace'a o seiu eu mai bine cá d.-t'a.

Babetta:

(La o parte) Aici trebuie se pasiescu cu energia inainte. (Cu tonu inaltu) d.-nule majoru, eu te tienu de unu omu cu onóre.

Majorulu:

Tóta armat'a me cunósce de omulu celu mai onestu.

Babetta:

Concedeti-mi, D.-nule majoru cá se ve spunu aprí-atu cumcá eu nu me pociu maritá dupa d.-t'a.

Majorulu:

(Cu mirare) Cum? Cei?

Babetta:

Anim'a mea nu e mai multu libera.

Majorulu:

Si ce am eu de a face cu anim'a d.-t'ale?

Babetta:

Ori si ce 'ti va fi scrisu matusi'a, eu nu am sciutu nemica, dens'a a lucratu fora invoirea mea.

Majorulu:

Ce va se dica acést'a?

Babetta:

Sum convinsa ca nu vei sili cu puterea o copila seraca cá peste vointi'a ei se-ti fia sógia.

Majorulu:

Ce dracu, D.-sióra! Hm! bine, bine! (la o parte) Domnisorulu inca m'ar' fi potutu face atentu, ca sor'a s'a e nebuna.

(Va urmá.

La unu buchetu.

Unu buchetu din siese fire,
'Lu primii de suvenire,
Dela-o dina din Banatu

Ce m'a farmecatu.
Calaperu 'su doue fire,
Doue-'su roseta subtire,
Ce me-'mbeta de miroso,
Eu de-atunci 'su totu voiosu.

Doi boboci de trandafiru,
Ce tienu in alu loru potiru
Farmeculu loru celu secretu
Complinescu al meu buchetu.

Scumpe-mi suntu aceste fire,
Si le tienu de suvenire,
Diu'a 'ntréga le privescu
Si cu ele povestescu :

„Spune-mi tu roseta fina,
Scósa din tíera vecina,
Cine, cum te-a cultivatu
Cà-ci pré multu m'ai farmecatu ?

„Spuneti-mi voi frundie late
Dela calaperu luate,
Cine mirosulu v'a datu
Cà-ci pré multu m'ati farmecatu ?

„Ér' tu trandafiru pomposu
Ce stái in buchetu frumosu,
Spune-mi cine te-a saditu ? ...
Este, cà esti fericitu ?

Ér' mie neincetatu
Dati-mi totu ce mi-ati mai datu :
Miroso dulce — siese fire,
Ce ve tienu de suvenire.

Ce ? Pre voi v'a semenatu,
Resaditu si cultivatu,
Dinisiór'a din Banatu

Ce m'a farmecatu ?
Vedeti dar' voi fire scumpe,
Nu oftati de si ve rumpe
Ceea, ce v'a cultivatu.

Ci-i dati tributulu oftatu :
Dati-i miroso si placere,
Sperare si mangaiere,
Chiar' precum 'mi dati si mie
Decându státi 'n-a mea chilia !

Tramiteti p'aripi de ventu
Floriloru de pre pamentu
Vorba — in cale se-i ésa,
Se o faca mai frumósa ;

Rogati ventulu celu de séra
Se faca cá se resara
Pentru scump'a vóstra dina
O flóre cu multu mai fina ;

Spuneti lunei si la stele
Se adune floricele
De pe-a Elisului plaiu
Pentru din'a dulce-'n graiu ;

Spune-ti si globului mare
Ce in crepusculu apare
Se aduca o cununa
Pentru mândr'a dina buna !

Joanu Popu Reteganulu.

Crescerea copileloru nóstre.

Secolulu nostru a facutu, câtu pentru crescerea si cultivarea femeiloru unu pasu hotaritoriu inainte: pretutindenea întâmpinamu dorintí'a de a redicá nivelulu generalu alu culturéi femeesci. Cuprinsi inse de acestu curentu puternicu, trebue se ne ferimu de doue lucrari:

1) Cá zelulu nostru reformatoriu se nu ne impinga a inlaturá dinpreuna cu vechiturile si incercatele lucruri bune remase din vechime si

2) Se nu ne lasamu a fi portati de curentulu tempului la estremitati.

De cea de ántáiu din aceste gresieli suntu vinovate metodele de creștere, care scapa din vedere cá femeí'a mai nainte de tóte are menirea de a-si impleni cá fica, soția si mama, in pacinica retragere a vietéi familiare, ba chiar' de a creá prin lucrarea ei frésca acésta viétia si de a-i dá o dainuire fericita. Inainte de tóte trebue dar' se damu desvoltare acelu insusiri si acelu poteri ale copilei, care o face capabila pentru implenirea acestei meniri.

Viétia simpla sanatósa si potrivita cu cerintiele fresci, deprinderea la buna renduiala si de curatienie precumu si invetiulu de a purtá cu lesnire miclele dureri ale vietéi dau trupului tarfa pentru purtarea datoriloru impreunate cu viétí'a si-i harazescu ace'a frumsetia sanatósa, care nu mai are trebuintia de cosmeticiuri si se tiene pana la dile de betranetie.

Suntu din nenorocire familii si institute de creștere, care dau inportantí'a mai alesu aparentieloru si asia deprindu copii se ié a parentia dreptu lucrulu insusi. In loculu frumsetiei naturale a tineretiei, intemeiate pe sanatare, li se dá acestoru fete tinere, blásat'a si bolnaviciós'a frumsetia de salonu.

In locu de a li se dá unu caracteru in adeveru bunu, plinu de blandetie, onestu si patrunsu de simtimentulu datoriei; li se dá indemenaci'a pentru potrivirea formeloru si a vorbeloru si se deprindu in maestri'a de a paré lumii ceea ce nu suntu. In locu de a li se dá cunoscentie solide, li se desvolta numai acele dintre talente pe care lumea de obicei le admira.

Ast'felu atátu capulu câtu si anim'a remanu desierte si nu e minune, déca asemenea femeii nici nu-si cunoscú, nici nu-si implinescu datoriele, ba adese-ori atátu ele insele câtu si familiile intra pe cái gresite si se nenorocescu. Cà-ci inca odata: Dela femeia aterna fericirea si starea binecuvantata a familiei.

Cumu se ne esplicamu asemenea nenorociri? Fara indoieía numai pentruca suntu familie si institute cari nu se pricepu a dá o buna creștere copiloru, ori nu-si dau ostenéla de a-si cresce, cà-ci creșterea este o munca grea si obosítóre déru se intielege totu-odata si munc'a ce dá cele mai bogate si mai dulci resplátiri.

Copii si mai adesu fetele au trebuintia de atmosfer'a vietéi familiare spre a se potea bine desvoltá. Nepotendu inse ori-ce familia se-si creșca copii a-casa, datorí'a cea mai sfánta a parintiloru este de a alege pentru copilele loru institute in cari domnesce o adeverata viétia familiara si in care directórea i-si dá tóta siliuti'a de a tiené fația cu copilele loculu mamei.

S. Romanulu.

Man'a amputata.

Unulu din cei mai renumiti chirurghi din Paris fú opritu intr'o nópte in mediuloculu stradei de trei barbati, cari 'lu rogara a-i insoçi indata la una persóna care are neaparata trebuintia de ajutoriulu seu. Una trasura stá gata si elu fú silitu se se urce intr'ens'a si se lase a i se legá ochii. Dupa unu percursu de câte-va momente trasur'a se opri si cei trei barbati introdusera pre chirurgu intr'o casa, care semená cu unu palatu.

Dupa-ce suira dreptele, intrara in una camera unde se aflá in unu patu o juna femeie ce plangea. Atunci cei trei barbati scosera fia-care câte unu pistolu si ordonara chirurgului a amputá mân'a stânga a junei femeii, amenintiandu-lu la dincontra cu mórtea. Pre lînga tóte acestea chirurgulu nu s'ar' fi induplcatu a face acésta operatiune, déca nu-lu-ar' fi rogatu cu lacrimel in ochi chiar' ace'a juna femeia, dicându-i cá prin acésta o scapa de mórte. In urm'a acestoru stariintie elu esecuta penibil'a operatiune.

Éta amenuntele acestei istorióre misterióse:

Jun'a femeia, Matild'a A., erá fiic'a unui generalu francesu, care posedé gloria si onóre, dar' fára nici o avere. Elu erá amiculu ducesei N. si amendoi 'si jurasera odinióra, cá 'si voru impreuná copiii loru prin casatoria. Curêndu inse fura necesitati a-si calcá juramentulu, deorece si junele duce N. inca erá fára avere.

Tenerii se iubiáu inse cu pasiune, si spre a-si asecurá o positiune potrivita in societate, junele barbatu imbraçisiá carier'a diplomatica, si astfelu deveni secretariu alu legatiunei francese din o capitala depártata,

Înainte de plecarea s'a spre a-si ocupá oficiulu memoratu, elu pusè in degetulu iubitei sale unu anelu si-i dise: „Nu uitá nici una-data cá esti logodnic'a mea si cá acésta mâna 'mi apartiene!“

Matild'a i jurá credintia eterna.

Inse abié plecase ducele, si tatalu ei impreuna cu ducés'a si pusera tóte silintiele cá se o induplece la o alta casatoría. Tatalu ei i descrisa serac'a s'a, grigi'a s'a pñtru venitoriulu ei si a lui, si-i explica cu vioitiune cá numai asié póte fi fericita déca se va maritá dupa avutulu comite L., care i-a si ceratu man'a. Acésta propunere Matildei i causá multa durere si superare; inse in urm'a urmeloru, devinsa de iubirea fésca, cu anim'a sangeranda cedá, si asia cununi'a se seversi. Ea nu voi inse cu nici unu pretiu se-si puna anelulu primitu in man'a stanga, ci a staruitu se fia pusu in cea drepta. Comitele erá gialuzu si cerú dela tener'a s'a soçia se-i sacrifice anelulu dela man'a stanga; ea inse i dechiará categoricu cumca neci candu nu va scóte din degetu acelu anelu atátu de pretiosu pñtru ea. Acésta impotrivire facú si mai gialuzu pre comite, deci se decide a-si pune la proba femeia s'a.

Curendu dupa ace'a sosi un'a scrisóre dela logodniculu Matildei, care nu sciá nemicu de grelele suferintie ale iubitei s'ale. Comitele pusè man'a pre scrisóre o deschide si-o cetesce. Ducele N. vorbea in trens'a despre sperantiele s'ale si-i aducea aminte cá man'a ei i apartiene lui, si ca preste un'a luna se va întórce la Paris si-o va conduce la altariu.

Cu acésta scrisóre in mana se duse comitele la jun'a s'a nevasta si-i dise cu-o linisce si cu o recéla extraordnaria:

— Sciu acum'a totu; tu mi-ai ascunsu adevuru. Ai juratu ca man'a t'a nu va apartiené decâtu numai lui; pré bine, voiú ingrigi cá juramentulu teu se fia tñnutu.

Preste una luna si sosi junele duce, inse plinu de amaratiune, ma chiar' desperatu, cá-ci audise intru ace'a de nefericirea s'a.

Elu nu se desmotise din starea durerósa in care 'lu pusera acésta lovitura, candu a dóu'a dí, chiar' dupa sosfrea s'a, unu servitoriu intrá la densulu voindu se-i vorbésca. Acest'a fiindu primitu, presintá ducelui o cutuitia de lemnu de abanosu. Deschiedendu acest'a cuti'a aflá spre uimirea s'a in dens'a o mana de femeia sangeranda, in a carei degetu recunoscú anelulu pre care 'lu dedesè elu Matildei la plecarea s'a de acasa! Langa mana afla unu biletu pre care stá scrisu: „Ast'felu 'si tiene juramentulu comites'a de L.“

Operatoriulu la care se dusè mai tardu, — deórece presupunea cumca numai celu mai dibace chirurgu a potutu fi insarcinatu cu acésta operatiune — 'lu consólá.

— Ea n'a suferitu multu, dise operatoriulu catra junele barbatu; curagiulu ei fú sustienutu de o adevérata insufletire. Dupace terminai operatiunea, ea 'mi siopti la urechia: „Spune acelui'a, carui'a apartiene acésta mana, cá anim'a mea o insotiesce.“

Comitele L. parasi Parisulu cu nefericit'a s'a soçia si se retrase la o mosia a s'a.

Ducele N. mediuloci se fia permutatu in Algeri'a pñtru ca departe de locul iubirei si nefericirei s'ale se gasésca cu tempulu, medicin'a ce vindeca tóte, uita-rea si liniscea sufletésca.

Poesii poporale.

I.

De-ai fi luno vorbitóre
Precum esti de mergatóre,
Eu luno te-asiiu intrebá
Vediutu-mi-ai baditi'a? !
— Eu de candu am resaritu
Multi badisiori ama vediutu
Pe-alu teu nu 'fam cunoscutu ...
Lesne-i luno de-alu cunosce :
Cá i cu caltiuni incaltiatu
Si cu laibáru imbracatu,
Cu parú 'ntr'o parte datu
Si seména a diacu.

II.

Resari luno 'n susu si 'n susu
Si-i dú badiului respunsu
Se iubésca 'ntr'alta parte
Cá cu min' nu se mai póte,
Cá am fostu prósta si nebuna
Si n'amu ascultatu de muma,
Si-amu fostu rea si blastemata
Si n'amu ascultatu de tata,
Ci-amu facutu de capulu meu
Si m'a batutu Domnedicu ...

III.

Paseruica cu cununa
Nu cántá sér'a la luna
Cá inim'a mea nu-i buna,
Ci-i incinsa cu curele
Dela prietinile mele.
Paseruic'a canta-'n culme
Iérta-me baditiu de glume :
Cá nu-i omu se nu iubésca
Si 'n lume se nu gresiésca ...
Fóia verde foi de scocu
Pasaruica alba 'n ciocu
Reu mi-ai cantatu de norocu ...

Ellsabet'a Baillé.

Scanteiutie.

O cerere originala de functie. — Intr'unu jurnalul Americanu din New-York vedemu urmatoriulu anuntiu:
„Unu teneru de 24 ani fàrà ocupatiune cauta unu postu de ginere intr'o familia bogata si liniscita.“

*

Unu bunu midilocu contr'a divortiuului. — Unu diariu din New-York propune unu proiectu de lege prin care se fia indatoratu ori-ce soçiu care va cere divortiuulu, de a locuí cu sócra-s'a.

*

Intre doi mitocani. — 'Ti-a placutu pies'a teatrala de-aséra? — intrebá unu mitocanu pe celualaltu.

— Minunatu de frumósa a fostu, dar' peccatu cá nu potui se vedu si alu cincelea actu.

— De ce?

— Fiindu-cá dupa cum erá scrisu pe afisiu, acelu actu se va jocá 10 ani in urma.

*

La tribunalulu Corecionalu:

Presedintele. Suntu probe suficiente cá ai comisú delictulu; mai poti persistá se negi adevuru?

Acusatulu. Déca credeti cá mi-ar' folosí cev'a, n'am decâtu se-lu negu, — eu sum gat'a.

Proprietariu, Editoru si Redactoru respundietoriu: **Niculae F. Negrutiu.**

Gher'l'a. Imprimari'a „Georgiu-Lazaru.“ 1880.